

References:

1. Bochelyuk V.I. Psy`xologiya lyudy`ny` z obmezheny`my` mozhly`vostyamy`: navch.posib. /V.I. Bochelyuk, A.V.Turubarova. - Ky`yiv: Centr uchbov. l-ry`, 2011. - 264 s.
2. Dutkevych T.V. Dy`tyacha psy`xologiya: navch. posib. /T.V.Dutkevych. - Ky`yiv: Centr uchbov. l-y`, 2012. - 424 s.
3. Integraciya molodi z obmezheny`my` fizy`chny`my` mozhly`vostyamy` v suspil`stvo: gromads`ko - pravovi, social`no-psy`xologichni ta informacijno - tehnologichni aspekty`: metod. posib. /Ye.A. Klopot, V.B.Bondarenko, O.A. Klopot, S.A. Bondarenko. - Zaporizhzhya: ZNU, 2008. - 114 s.
4. Prava lyudej z invalidnistyu [Elektronny`j resurs] /Ukrayins`ka Gel`sins`ka spilka z prav lyudy`ny`. - Rezhy`m dostupu: <http://www.helsinki.org>. - nazva z ekrana.
5. Pro stanovy`shhe osib z invalidnistyu v Ukrayini [Elektronny`j resurs]: Nacional`na dopovid`. - Rezhy`m dostupu: <http://www.rodyna.at.ua>. - nazva z ekrana.
6. Savchy`n M.V. Vikova psy`xologiya: navch. posib. /M.V. Savchy`n, L.P. Vasy`lenko. - 2-ge vy`d., dopov. - Ky`yiv: Akadem - vy`dav, 2011. - 384 s. - (Seriya "Al`ma - mater")
7. Sy`n`ov V.M., Osnovy` defektologiyi: navch. posib. /V.M.Sy`n`ov, T.M.Koberny`k. - Ky`yiv: Vy`shha shk., 1994. - 143 s.

Рыбак О.А. Теоретический анализ проблемы воспитания ребенка в семье родителей с инвалидностью

Статья анализирует теоретические аспекты проблемы становления личности здорового ребенка семье, где родители имеют инвалидность. Описаны права и свободы людей с инвалидностью, что закреплены законодательством Украины; представлена короткая характеристика разных категорий людей с особыми потребностями и указаны наиболее распространенные проблемы, с которыми сталкиваются представители той или иной категории инвалидности, а также проанализировано, как эти проблемы могут влиять на выполнение семейных функций; представлены общие аспекты психологического и личностного развития ребенка с целью определения того, как влияет фактор инвалидности родителей на это развитие. В статье указаны характеристики зрелой личности, таким образом, акцентируется внимание на главном задании любой семьи - воспитание психически и физически здорового ребенка.

Ключевые слова: семья, родители с инвалидностью, ребенок с типичным развитием, зрелая личность, семейное воспитание.

Ribak O.A. The theoretical analysis of the problem upbringing of a healthy child in the family of parents with disabilities

The paper analyzes the theoretical aspects of identity formation healthy child in families where parents have a disability. Solved question of the rights and freedoms of persons with disabilities enshrined in law in Ukraine; A brief description of the various categories of people with disabilities and listed the most common problems of a category of people with disabilities, and analyzed how these problem areas can affect the functioning of the family; The general aspects of psychological and personal development of children, to determine what impact factor disability parents to this development. The article lists the characteristics of a mature person, do so, focuses on the main task of any family - the physical and mental health of the child.

Keywords: family, parents with disabilities, a mature person, a child with typical development, family education.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2015р.

Статтю прийнято до друку 23.05.2015р.

Рецензент: д. п. н. проф. Миронова С.П.

УДК 376.011.33 – 056.264

Рибченко Л.К.

ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ З АУТИСТИЧНИМИ РОЗЛАДАМИ

В статті розглядається проблема інклюзивного навчання дітей, що мають аутичні розлади в загальноосвітньому середовищі. Надані педагогічні вимоги до інклюзивної освіти дітей з аутистичними розладами. Здійснено аналіз комплексного і всеосяжного впровадження інклюзивної освіти дітей з аутистичними розладами в системі навчання в Україні. З'ясовані проблеми інклюзивної освіти першорядної важливості. Зазначено, що в Україні фахівцями Інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова розроблена Навчальна програма курсу «Психолого–педагогічна робота з аутичними дітьми». Проаналізовано умови успішної адаптації дитини в інклюзивному середовищі школи. Наголошено необхідність створення адаптованого середовища для повноцінного включення дитини з аутизмом в навчальний процес. Обґрунтовано необхідність наявності асистента дитини при навчально – виховному процесі дитини з аутизмом в загальноосвітньому або інклюзивному закладі. Наводяться психологічні характеристики та обов'язки педагогів, що працюють з такими дітьми.

Ключові слова: аутизм, навчальні вимоги, навчальний заклад, соціальні послуги, педагоги, вчителі, інклюзивна освіта, загальноосвітнє середовище, асистент дитини, соціальна адаптація.

Центр з контролю захворюваності і профілактики США (CDC) опублікував новий звіт, згідно якому в одній дитини з 68 є розлад аутистичного спектру (РАС). Це на 30% більше, ніж аналогічний рівень два роки тому, який становив 1 з 88. Розлади аутистичного спектру можуть стати головною причиною дитячої інвалідності. Рівні медичної допомоги, соціальної підтримки, задоволення особливих

потреб, зокрема освітніх, людей з аутизмом в Україні поки не відповідають стандартам розвинутих країн світу, - зазначає головний дитячий психіатр України І.А. Марцинківський [1].

За п'ять років з 2009 по 2014 рік захворюваність на РАС, згідно з офіційними статистичними даними МОЗ України, зросла на 194%: з 0,55 до 1,61 на 100 000 дитячого населення. Показник первинної захворюваності в Україні стабільно збільшувався з 2006 року: у 2007 р. на 28,2%; 2008 р. – 32,0%, 2009 р. – 27,2%, в 2010 р. – 35,7%, 2011 р. – 21,2%, 2012 р. – 25,3%. Поширеність РАС в дитячій популяції за ці роки зросла в 2,84 рази, з 17,0 до 48,2 на 100 000 населення. Незважаючи на значне зростання, абсолютні показники поширеності РАС в Україні залишаються істотно нижчими, ніж у США та країнах Європи. На частку Донецької, Запорізької, Львівської, Харківської областей та міста Києва доводилося 53,1% первинно діагностованих у 2013 році випадків захворювання, у той час, як на Волинську, Житомирську, Закарпатську, Луганську, Рівненську Сумську, Тернопільську, Черкаську, Чернігівську області та місто Севастополь – тільки 13,5%. Це дозволяє прогнозувати швидке зростання поширеності РАС на тлі поліпшення діагностики та впровадження у клінічну практику сучасних діагностичних процедур. В 2014 році на обліку стояло 40028 дітей з аутистичними розладами. 728 дітей протягом року було діагностовано вперше [1].

Аутизм (від грецької - Я) - є хвороба людської психіки, яка характеризується ослабленістю контактів з реальністю. Проявляється зосередженістю на власному досвіді, обмеженістю спілкування з іншими [2, 18].

Відповідно до визначеного в «Керівництві по психіатрії», аутизм позначається, як занурення у світ особистих переживань з ослабленням або втратою контакту з реальністю, втрати інтересу до реальності, відсутності бажання спілкуватися і поганого емоційного контакту [3, 416].

За стислим, але містким визначенням академіка АПН України В.М. Синьова, аутизм – це порушення зв'язків із навколишнім світом при збереженні основних механізмів прийняття та опрацювання інформації за браком потреби у спілкуванні, первинною ланкою якого є порушення емоційно-позитивної діяльності з матір'ю. Адже дитина, за звичай, отримує інформацію від навколишнього середовища, якими є домашні умови її життя, спілкуючись із матір'ю, яка доглядає за немовлям. У результаті йде процес становлення основних компонентів: потреби немовляти в спілкуванні з матір'ю, бажання чути її голос, отримувати її пестощі. [4; 238]

Освіта дітей з особливими освітніми потребами повинна бути спрямована на їх реабілітацію та інтеграцію в суспільство. Дитині повинна бути надана допомога в само ідентифікації, самореалізації та освоєнні базових знань.

Дітям з аутизмом, які включені в навчальний процес, необхідно приділяти особливу увагу. Зокрема, у Польщі, Німеччині, Ізраїлі вони забезпечується комплексною соціально-психологічною підтримкою освіти. Цей процес планується і координується групою педагогів, психологів і корекційних педагогів, які розробляють індивідуальну програму навчально - виховної роботи (МПГЕ), що включає в себе: індивідуальний навчальний план; вимоги до організації освітнього середовища; вибір обладнання та навчальних ресурсів спеціального призначення (дидактичних та методичних матеріалів, вимірювальні прилади, необхідні інструменти і т.д.) [5, 22-25]

В Україні, освіта дітей з особливими освітніми потребами включає в себе як систему диференційованого навчання, так і інклюзивну систему. Реалізація комплексного підходу до психолого-педагогічної корекції та навчання дітей з психо-фізичними вадами, в т.ч. з аутизмом розглядається вченими в контексті перспектив і можливостей для подальшого розвитку корекційної освіти, яка включатиме інститути спеціальної та інклюзивної освіти (В.І. Бондар, Л.С. Вавіна, В.В. Засенко, А.А. Колупаєва, А.Г. Обухівська, К.О. Островська, І.А. Сац, В.Н. Синьов, В.В. Тарасун, Т.М. Скрипник, М.К. Шеремет, Д.І. Шульженко).

Як зазначає доктор психологічних наук, професор кафедри психокорекційної педагогіки Інституту корекційної педагогіки НПУ ім. М.П. Драгоманова Д.І. Шульженко: «В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей і забезпечує однакове ставлення до всіх людей, разом з цим створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами». [6, 416] Розробка індивідуального навчального плану вимагає командної роботи, яка включає етапи діагностики зон найближчого розвитку, розробки змісту навчальних програм і планів, розробки завдань з

урахуванням можливостей учня.

TEACCH (Treatment and Education for Autistic and related Communication handicapped Children - терапія та навчання аутистичних і тих, що мають комунікативні порушення дітей) - програма представлена Маргарет Ланзінд, Лезли Ватерс і Ерік Шоплер [7].

Це перша всеосяжна програма державних послуг для дітей з аутизмом та іншими подібними порушеннями розвитку в США. TEACCH програма також широко поширена в багатьох країнах Європи, Азії та Африки. Ця програма спрямована на комплексне лікування та навчання дітей з аутизмом і їх соціалізації була заснована Еріком Шоплером. TEACCH надає широкий спектр послуг як діагностики і оцінки, так і індивідуальних програм лікування, спеціальної освіти, соціальних навичок, навчання батьків і консультування. Фахівцями Інституту корекційної педагогіки ім. М.П. Драгоманова (Д.І Шульженко, М.К. Шеремет) та Львівського національного університету ім. І Франка (К.О. Островська) та була адаптована та затверджена Міністерством освіти і науки програма навчання фахівців елементам програми TEACCH [8]. Ведеться активна дослідницька програма і забезпечується міждисциплінарний тренінг для фахівців, що працюють з дітьми з аутизмом та їх сімей.

Основна мета програми TEACCH - допомогти підготувати дітей з аутистичними розладами, жити і ефективно працювати вдома, в школі і в суспільстві. Особлива увага приділяється допомозі дітям з аутизмом та членам їх сім'ї, що живуть разом. Задача, яка ставиться – зробити навчання і адаптацію дитини більш ефективною за рахунок мінімізації або усунення «аутистичної поведінки».

Принципи та концепції, системи TEACCH були узагальнені як:

- поліпшена адаптація: допомога у супроводі людей з аутизмом здійснюється у формі так званого принципу двох шляхів. Вони сприймають світ по-іншому, вчать по-іншому, у них інші цінності, правила та інтереси. Однак тим не менше вони живуть у світі, який створений нашою «неаутистичною культурою», яка пред'являє відповідні вимоги людей іншої культури, тобто людям з аутизмом. Щоб вести максимально незалежне життя, вони повинні отримувати підтримку при розвитку їх здібностей і навичок, які допомагають їм долати пред'явлені нашим світом вимоги. Але разом з цим ми повинні «прислухатися» до людей з аутизмом і створювати їм таке оточення, де значною мірою компенсується дефіцит і труднощі, викликані аутистичними порушеннями. Це дає можливість вивчати нові типи поведінки.

- співробітництво з батьками: батьки працюють з професіоналами, як «фахівці із своєї дитини». Батьки - важливе джерело інформації для складання програми допомоги та невід'ємні партнери при здійсненні такої програми. Без їхньої допомоги практично неможлива ефективна допомога, яка повинна включатися в повсякденне життя дитини. Таким чином, необхідно, щоб робота з дитиною продовжувалась і вдома;

- робота за індивідуальною корекційною, розвивальною та навчальною програмами: суттєвою ознакою аутистичного розладу є нерівномірний профіль розвитку такої людини, який не дозволяє за рівнем розвитку здібностей в одній області зробити висновок про розвиток здібностей в іншій. Це означає, що люди з аутизмом, та зі схожими проявами аутистичного порушення і схожим рівнем розвитку можуть мати абсолютно різні труднощі і проблеми. Отже, їм потрібні різні види і масштаби допомоги. Тому центральне значення має індивідуалізація допомоги. Кожній людині необхідна своя спеціальна програма і при її впровадженні важливо визначити, що ж може бути корисно саме для цієї конкретної людини;

- структуроване навчання: було виявлено, що діти з аутизмом погано адаптуються у вільному середовищі. Їм необхідно структуроване освітнє середовище, тобто конструктивний підхід до складнощів поведінки аутистів та створення такого середовища навчання, яке мінімізувало б стрес, тривогу і фрустрацію, характерні для цих дітей. Ерік Шоплер, засновник Відділення TEACCH на початку 1970-х років, дав обґрунтування структурованого навчання в своїй докторській дисертації [9]. Воно полягає в тому, що аутичним людям обробка зорової інформації дається легше, ніж обробка вербальної інформації на слух. Тому використання зорових опорних сигналів, допомагає аутичним дітям зосередитися на актуальній інформації. Основні компоненти структурованого навчання: структурований простір, візуальне розклад, компоненти процесу навчання.

- підвищення навичок: програми допомоги орієнтовані на сильні сторони та інтереси людини з

аутизмом і використовують їх для компенсації слабких сторін. Особливе значення в конкретному плануванні надання допомоги мають здібності, уже сформовані у людини з аутизмом і які можна вдосконалити шляхом цілеспрямованої підтримки та на їх базі сформувати виникненні навички та вміння. Надалі іде закріплення і фокусація на них;

- когнітивна і поведінкова терапія: навчальна робота супроводжується теоріями пізнання і поведінки, що припускає, що агресивна або зухвала поведінка може бути результатом основні проблеми в сприйнятті і розумінні;

- всебічна підготовка: професіонали в системі TEACCH проходять підготовку в якості загального профілю. Вони не повинні бути фахівцями тільки у своїй вузькій області (логопедія, психологія, дефектологія), вони повинні бути фахівцями з аутизму. [10, 77]

Наш аналіз реалізації комплексної та інклюзивної освіти в Україні показав, що в більшості регіонів йде «стихийна» інклюзія як в системі дошкільного так і шкільного навчання. Проаналізовано статистичні дані про 2010 - 2014 обласних медико-педагогічних консультацій. Ці дані доводять, що в Україні велика кількість дітей з розладами аутистичного спектра знаходяться поза інклюзією або інтеграцією в дошкільному або шкільному закладі загальної освіти. Ми зауважуємо, що незважаючи на те, що спеціальну освіту України - досить велику і розвинену - намагаються скасувати, інклюзивна освіта сама по собі і соціально-психологічний розвиток недоступні для дітей з аутизмом. Такі діти знаходяться на індивідуальному навчанні вдома, що не дає можливості для їх соціальної адаптації. Таким чином, проблеми інклюзивної освіти першорядної важливості визначаються в наступному:

- вчителям не вистачає психологічної та професійної кваліфікації для роботи з дітьми особливими фізичними та розумовими відхиленнями у розвитку;

- відсутність необхідних умов та обладнання для дітей з психо-фізичними порушеннями розвитку, включно з аутизмом, що навчаються в інклюзивних групах або класах;

- відсутність спеціальної допомоги в навчанні (асистентом вчителя, асистентом дитини). Сам вчитель не в змозі приділяти достатню уваги і нормотипичним дітям та їх одноліткам з особливими освітніми потребами;

- нетолерантне ставлення нормотипичних однолітків, їх батьків та інших членів суспільства по відношенню до дітей з особливими фізичними та психічними порушеннями розвитку і т.д., що приводить до того, що такі діти та їх батьки відчувають себе досить незручно при інклюзивній формі навчання.

Опитування, проведене серед педагогів дошкільних та шкільних закладів визначає відсутності факторів для інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами та їх здоровими однолітками наступним чином:

- відсутність адаптованої середовища, спеціального обладнання, технічних умов і т.д.;

- відсутність профільних фахівців, а також спеціальних знань та досвіду викладання;

- недостатня педагогічна і психологічна кваліфікації вчителів;

- відсутність навчально-методичного забезпечення.

Психолого-педагогічний супровід комплексної інклюзивної освіти повинен бути забезпечений фахівцями. Згідно листа Міністерства освіти від 02.04.2015р. за письмовою заявою батьків або осіб, які їх замінюють, дошкільний заклад повинен забезпечити доступ до освітньо-виховного процесу асистента дитини з особливими освітніми потребами. Дотримання вимог законодавства в галузі охорони здоров'я повинні бути прийняті до уваги.[11]

Нажаль, цей документ розроблено тільки для дошкільних установ. Батьки, особи, які їх замінюють або ті, з ким батьки уклали Угоду може бути Асистентом дитини за умови, що вони були навчені діяти в якості асистента. Вони беруть участь в складанні та виконанні навчально-виховного індивідуального плану.

Для успішної адаптації дитини в інклюзивному середовищі школи необхідно

- розробка індивідуальних навчальних програм з міждисциплінарною командою, що складається методиста зі корекційної освіти, педагога, асистента дитини, дефектолога, логопеда, практичного психолога, соціального педагога, а також вчителів праці, фізкультури, музики, батьків;

- організація спеціальної освіти, що враховує навчальні програми загальної освіти, але відповідно до індивідуального навчального плану (кількість робочих годин, методів навчання і

навчальних програм визначаються міждисциплінарною командою);

- психодіагностика, спрямована на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості для того, щоб забезпечити психологічне втручання або психологічну реабілітацію та методичні поради;
- створення необхідного адаптованого простору;
- психолого–педагогічне втручання, спрямоване на формування та відновлення психологічних і психічних функцій і якостей дитини з особливими освітніми потребами, його особистісний розвиток удосконалення його відносин з соціальним середовищем;
- залучення ресурсів різних установ, громадських організацій та зацікавлених осіб з метою задоволення освітніх та специфічних вимог дитини.

Вчителі, які працюють з дітьми зі спеціальними освітніми потребами в інклюзивних закладах повинні поліпшити свої професійні навички, отримати консультативну поміч, навчально-методичне забезпечення освітніх та психологічних послуг. Кадрове питання інклюзивної освіти має важливе значення. Необхідно ввести нових дисципліни в базову педагогічну підготовку. Ми говоримо про придбання спеціалістами навичок роботи з аутичними дітьми, підвищення їх професійного розвитку, участь в психолого–педагогічних тренінгах та науково-практичних семінарах.

Вчителі у своїй роботі з аутичними дітьми, повинні виконувати такі обов'язки як [12, 59-60]: проведення психологічної навчання діагностики розвитку дітей, що страждають на аутизм; спостереження за динамікою корекційного розвитку дітей, що страждають на аутизм; розробка і реалізація індивідуальної психолого–корекційної програми для навчання, виховання та подолання аутистичних розладів; створення навчальних програм для індивідуальних і групових занять, складання діагностичного, стимулюючого, дидактичного та коригувального матеріалу для діагностики та навчання; прогнозування зон найближчого розвитку дитини з урахуванням особистості; реалізація інтеграції дитини в навколишнє середовище; реалізація наступності діяльності всіх учасників психолого–викладацького складу; проведення занять з дітьми, консультативна допомога та спільна робота з батьками; розробка методичних прийомів; робота з громадою, яка спрямована на соціалізацію дитини в суспільстві.

В ході організації спільного навчання дітей з відхиленнями у розвитку та їх здорових однолітків, значна увага повинна бути зосереджена на роботі з батьками як дітей з особливими освітніми потребами, так і тих батьків, чії діти зараховані до інклюзивного класу. Зокрема, велика увага має бути приділена толерантному вихованню сімей, де нормотипичні діти, навчаються в інклюзивному класі.

Використана література:

1. Веб ресурс: <https://www.facebook.com/igor.martsenkovsky/posts/10206524405649322:0>
2. **Войтко В.І.**, Психологічний словник К: Вища школа. - 1982, с. 18
3. **Снежневский А.В.**, Справочник по психиатрии . М: Медицина. - 1985, с.41- 63.
4. **Синьов В.М.** Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Частина І. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с
5. **Питерс Т.** Аутизм: От теоретического понимания к педагогическому воздействию М: ЛИНКА-ПРЕСС – 2003, с. 22-255.
6. **Шульженко Д.І.** Особливості інклюзивної форми освіти учнів з затримкою психічного розвитку. - Науковий часопис НПУ ім.М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наукових праць. - К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2013. - № 23 с. 416
7. **Эрик Шоплер, Маргарет Ланзид, Лезли Ватерс.** Поддержка аутичных и отстающих в развитии детей (Сборник упражнений для специалистов и родителей по программе ТЕАССН – Минск: Изд.: БелАПДИ "Открытие двери" — 1997р.
8. Наказ МОН Про надання навчальній літературі грифів Міністерства освіти і науки України від 24.06.14 року № 750. Додаток 2 п.6.
9. Division TEACCH. Visually Structured Tasks: Independent Activities for Students with Autism and Other Visual Learners, March 1996. Chapel Hill, NC.
10. **Островська К.О.** Загальні розлади розвитку: проблеми психологічної допомоги . - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка – 2010, с. 77
11. Лист Міністерства освіти "Про порядок комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» від 02.04.2015р. № 1/9-169
12. **Даниленко Л.І.** [Управління інклюзивною школою на засадах менеджменту освітніх інновацій](#) / Інклюзивна школа: особливості організації та управління. - К.: Плянди. - 2007р., с. 59-60.

References:

1. Veb resurs: <https://www.facebook.com/igor.martsenkovsky/posts/10206524405649322:0>
2. **Voytko V.I.** Psihologichniy slovník K: Vischa shkola. - 1982, s. 18
3. **Snezhnevskiy A.V.** Spravochnik po psihiatrii . M: Meditsina. - 1985, s.416

4. **Sinov V.M.** Korektslyna psihopedagogika. Olgofrenopedagogika: Pidruchnik. – Chastina I. Zagalni osnovi korektslynoyi psihopedagogiki (olggofrenopedagogiki). – K.: Vid-vo NPU Imenl M.P. Dragomanova, 2007. – 238 s
5. **Piters T.** Autizm: Ot teoreticheskogo ponimaniya k pedagogicheskomu vozdeystviyu M:LINKA-PRESS – 2003, s. 22-25
6. **Shulzhenko D.I.** Osoblivostl Inklyuzivnoyi formi osvlti uchnlv z zatrimkoyu psihlchnogo rozvitku. - Naukoviy chasopis NPU Im. M.P.Dragomanova. Serlya 19. Korektslyna pedagogika ta spetslalna psihologiya. Zb. naukovih prats. - K.: NPU Im. M. P. Dragomanova, 2013. - # 23 s. 416
7. **Erik Shopler, Margaret Lanzind, Lezli Vaterc.** Podderzhka autichnyih i otstayuschih v razvitii detey (Sbornik uprazhneniy dlya spetsialistov i roditeley po programme TEACCH – Minsk: Izd.: BelAPDI "Otkryitye dveri"— 1997 r.
8. Nakaz MON Pro nadannya navchalniy literaturi grifilv Ministerstva osviti i nauki Ukrayini vid 24.06.14 roku # 750. Dodatok 2 p.6.
9. Division TEACCH. Visually Structured Tasks: Independent Activities for Students with Autism and Other Visual Learners, March 1996. Chapel Hill, NC.
10. **Ostrovskaya K.O.** Zagalni rozladi rozvitku: problemi psihologichnoyi dopomogi. - Lviv: Vidavnichiy tsentr LNU im. I. Franka – 2010, s. 77
11. List Ministerstva osviti "Pro poryadok komplektuvannya inklyuzivnih grup u doshklnih navchalnih zakladah» vid 02.04.2015r. # 1/9-169
12. **Danilenko L.I.** Upravlinnya Inklyuzivnoyu shkolyu na zasadah menedzhmentu osvitnih innovatsiy / Inklyuzivna shkola: osoblivosti organizatsiyi ta upravlinnya. - K.: Pleyadi. - 2007r., s. 59-60.

Рыбченко Л.К. Педагогические требования к инклюзивному образованию детей с аутистическими расстройствами.

В статье рассматривается проблема инклюзивного обучения детей, имеющих аутичные расстройства в общеобразовательной среде. Автором рассматриваются педагогические требования к инклюзивному образованию детей с аутистическими расстройствами. Осуществлен анализ комплексного и всеобъемлющего внедрения инклюзивного образования детей с аутистическими расстройствами в системе обучения в Украине. Выявлены проблемы инклюзивного образования первостепенной важности. Указано, что в Украине специалистами Института коррекционной педагогики и психологии Национального педагогического университета имени Драгоманова разработана Учебная программа курса «Психолого–педагогическая работа с аутичными детьми». Проанализированы условия успешной адаптации ребенка в инклюзивной среде школы. Отмечена необходимость создания адаптированной среды для полноценного включения ребенка с аутизмом в учебный процесс. Обоснована необходимость наличия ассистента ребенка при учебно–воспитательном процессе ребенка с аутизмом в общеобразовательном или инклюзивном заведении. Приводятся психологические характеристики и обязанности педагогов, работающих с такими детьми.

Ключевые слова: аутизм, учебные требования, учебное заведение, социальные услуги, педагоги, учителя, инклюзивное образование, общеобразовательную среду, ассистент ребенка, социальная адаптация.

Rybchenko L. K. Pedagogical requirements to inclusive education for children with autism spectrum disorders.

The article deals with the problem of inclusive education of children with autistic disorder in the general education environment. The author considers the pedagogical requirements for inclusive education of children with autism spectrum disorders. The analysis of the integrated and comprehensive implementation of inclusive education for children with autism spectrum disorders in the system of education in Ukraine. Clarified the issue of inclusive education of paramount importance. Stated that Ukraine specialists of the Institute of Correctional Pedagogy and Psychology of the National Pedagogical University named after Dragomanova developed curriculum course "Psycho–pedagogical work with autistic children." The conditions for successful adaptation of the child in an inclusive school environment. The necessity of creating an adapted environment for the full inclusion of a child with autism in the learning process. The necessity of having a child with an assistant teaching–educational process of a child with autism in the general education or inclusive institution. Provides psychological characteristics and responsibilities of teachers working with these children.

Keywords: autism, educational requirements, educational institutions, social services, educators, teachers, inclusive education, educational environment, an assistant child, social adaptation.

Стаття надійшла до редакції 07.05.2015 р.

Статтю прийнято до друку 10.05.2015 р.

Рецензент: д.п.н., проф. Шулъженко Д.І.

УДК 86-056.313

Савицький А.М.

**ІНДИВІДУАЛІЗОВАНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ ДАУНА
В РАМКАХ КОРЕКЦІЙНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ**

У статті на основі аналізу наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників розглядається проблема організації індивідуалізованого навчання дітей з синдромом Дауна; проводиться аналіз дієвих форм і методів індивідуалізації навчання цих дітей; аналізуються дані щодо психофізичного профілю дитини з даною генетичною патологією, здійснюється